

EMAKUNDE
EMAKUMEAREN EUSKAL ERAKUNDEA
INSTITUTO VASCO DE LA MUJER

Erakunde Autonomiaduna

Organismo Autónomo

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

COVID-19ARI AURRE EGINEZ ETA ETORKIZUNA ERAIKIZ BERDINTASUNETIK GOMENDIOAK

COVID-19aren krisiak nabarmen aldatu ditu agenda eta lehentasun politiko eta sozialak, eta politika publiko guztiak birbideratu behar dira lehentasun horiei erantzuteko. Ildo horretan, ezinbestekoa da genero-ikuspegia kontuan hartzea, epe labur, ertain eta luzean hartzen diren neurriak, bai emakumeentzat, bai gizonentzat, ahalik eta eraginkorrenak izan daitezen eta inor atzean utz ez dadin, Garapen Jasangarrirako Euskadi Basque Country 2030 Agendan jasotako konpromisoari jarraituz.

Ildo horretan, Nazio Batuek adierazi dute emakumeen beharrei erantzuteak indartu egingo duela COVID-19aren aurreko erantzuna. Era berean, nazioarteko eta Europako erakunde nagusiek eta hainbat herrialdek pandemiari emandako erantzunean genero-ikuspegia txertatu beharra adierazi dute, eta horren inguruko gomendioak argitaratu dituzte.

Krisialdi multidimentsional honi aurre egitean emakumeen eta gizonen hasierako egoerak eta beharrak kontuan hartzea efikazia, justizia soziala eta betebeharrak publikoa dela sinetsita, Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeak honako gomendio hauek egin ditu, COVID-19ari aurre egiteko eta etorkizun berdinzaleagoa eraikitzeko.

EMAKUNDEREN GOMENDIOAK	JUSTIFIKAZIOA
<p>1. Emakumeen aurkako indarkeria matxistaren kasuetarako, arreta-baliabideen funtzionamendua eta biktima guztientzako sarbidea bermatzea, kontuan hartuta haien aniztasuna.</p>	<p>Konfinamenduak areagotu egin du beren etxeetan indarkeria jasaten duten emakumeen arriskua, eta zaildu egiten du laguntza eskatzea. Horregatik, funtsezkoa da biktimei laguntzeko zerbitzuak martxan daudela eta eskuragarriak direla bermatzea, eta, horretarako, behar diren errefortzuak eta egokitzapenak egitea. Halaber, garrantzitsua da indarkeria erabiltzen duten edo erabili duten gizonentzako zerbitzuek funtzionatzen jarraitzea eraso berriak prebenitzeko, bereziki, bikotekidearekin bizitzen jarraitzen duten kasuetan.</p>
<p>2. Baliabideak eskuratzea bermatzea, generoagatik bereizkeria-kasuetarako.</p>	<p>Krisialdian eta enpleguaren suntsipen masiboaren testuinguruan, botere publikoek zaindu behar dute generoagatik zuzeneko eta zeharkako diskriminaziorik ez gertatzea. Beraz, kasu horietarako arreta-zerbitzuak martxan daudela eta eskuragarriak direla bermatu behar da, horretarako beharrezko egokitzapenak eginez.</p>
<p>3. Lehen lerroan lan egiten duten eta birusarekiko esposizio handiagoa duten langile soziosanitario guztien segurtasuna bermatzea eta horien beharrei erantzutea, kontuan hartuta eremu horretan gehiengoa diren emakumeen (medikuak, erizainak, laguntzaileak, zaintzaileak) behar espezifikoak.</p>	<p>Lehentasunezkoa da COVID-19aren aurrean lehen lerroan dauden pertsonen, batez ere emakumeen, beharrak babestea eta artatzea; haiek modu intentsiboan eta presiopean lan egin eta haien bizitzak arriskuan jartzen dute, pertsona guztien onerako.</p>

<p>4. Langile guztien segurtasuna eta osasuna bermatzea, emakumeen eta gizonen premia desberdinak kontuan hartuta, eta, batez ere, lehen lerroan lan egiten duten eta birusarekiko esposizio handiagoa duten funtsezko beste zerbitzu batzuetako langileenak, bereziki emakumeak gehiengoa diren sektoreetan (farmazialariak, kutxazainak, garbiketako langileak...).</p>	<p>Oro har, langile guztien segurtasuna eta osasuna bermatu behar dira, emakumeen eta gizonen premia desberdinak kontuan hartuta. Kontuan izan behar da emakumeek enpresa txikietan eta babes sindikal txikiagoa duten sektoreetan lan egiten dutela, eta horrek zaildu egin dezake segurtasun- eta babes-neurriak hartzea.</p> <p>Bestalde, aurreko gomendioan aipatutako langile sozio sanitarioez gain, badira beste pertsona batzuk funtsezko zerbitzuak ematen ari direnak publikoari begira, horietako asko emakumeak eta gutxi baloratutako eta ordaindutako enpleguak dituztenak, hala nola supermerkatuetako kutxazainak eta funtsezko azpiegituretako garbiketako langileak. Emakumeak ere modu intentsiboan eta lehen lerroan ari dira lanean, eta babestu eta artatu egin behar dira.</p>
<p>5. COVID-19aren aurrean ahulenak izaten ari diren adineko pertsonen segurtasuna eta beren beharrezan ematen zaien erantzuna bermatzea, kontuan hartuta eremu horretan gehiengoa diren emakumeen beharrezan espezifikoak.</p>	<p>Adineko pertsonen arrisku handia dute, batez ere 80 urtetik gorakoek, gehienak emakumeak baitira (% 65). Konfinamendu-une hauetan, bakarrik bizi direnei eta familia-euskarririk ez dutenei behar duten laguntza eman behar zaie. Gainera, emakumeek pentsio txikiagoak dituzte oro har, eta funtsezkoa da beren erosteko ahalmenari eustea.</p>
<p>6. Adineko pertsonen arrisku handia dute, batez ere 80 urtetik gorakoek, gehienak emakumeak baitira (% 65). Konfinamendu-une hauetan, bakarrik bizi direnei eta familia-euskarririk ez dutenei behar duten laguntza eman behar zaie. Gainera, emakumeek pentsio txikiagoak dituzte oro har, eta funtsezkoa da beren erosteko ahalmenari eustea.</p>	<p>Normaltasun baldintzetan ere, zenbait emakume-talde egoera bereziki ahulean daude, esaterako guraso bakarreko familien buru diren emakumeak, edo beste diskriminazio-faktore batzuk dituzten emakumeak, hala nola desgaitasuna izatea edo dokumentu-egoera irregularrean egotea. Oso litekeena da alarma-egoeran ezarritako baldintzek haien egoera larriagotu izana, eta beharrezkoa da behar duten laguntza ematea.</p>
<p>7. Krisiak bereziki eragin dien emakumeen presentzia handia duten sektore ekonomikoetarako neurriak hartzea, hala nola turismoa, ostalaritza, hurbileko merkataritza, kultura, familiaren etxeko enplegua eta abar.</p>	<p>COVID-19aren krisiaren oldarraldi handiena jasaten ari diren sektoreei lagundu behar zaie; horietako askotan emakumeak dira nagusi.</p>
<p>8. COVID-19aren krisiaren oldarraldi handiena jasaten ari diren sektoreei lagundu behar zaie; horietako askotan emakumeak dira nagusi.</p>	<p>Emakumeek, oro har, gutxiago eta baldintza okerragoetan parte hartzen dute lan-merkatuan. Soldata-arrakala horren froga da. COVID-19aren ondorioz planteatzen diren neurri ekonomikoek, fiskalek eta enplegua sustatzekoek desberdintasun horiek arindu behar dituzte, eta ez areagotu.</p>

<p>9. Planteatzen diren gizarte-babeseke neurriek emakumeei eta gizonei berdintasun-baldintzetan mesede egiten dietela bermatzea, kontuan hartuta pobrezia eta bazterkeriak neurri horietan eragin handiagoa dutela.</p>	<p>Emakumeek, oro har, gizonek baino diru-sarrera gutxiago dituzte, eta pobrezia eta bazterkeriak eragin handiagoa dute emakumeengan. COVID-19aren ondorioz planteatzen diren gizarte-babeserako neurriek desberdintasun horiek murriztu behar dituzte, eta ez handitu.</p>
<p>10. Ekonomiaren sektore ez-formaletan lan egiten duten pertsonengan COVID-19ak sortutako ondorioak arintzeko neurriak hartzea, kontuan hartuta emakumeen behar espezifikoak, batez ere, gehiengoa diren sektoreetan, hala nola etxeko langileen sektorean.</p>	<p>Gehienbat emakumeak dira sektore informalean lan egiten dutenak, eta horiek dira, ekonomietan, emakumeen lan-indarraren ehuneko handi bat. Krisitestu inguru horretan, egoera ahulagoan daude, eta zailtasun handiagoak dituzte COVID-19ari aurre egiteko ematen diren laguntza publikoak eskuratzeko.</p>
<p>11. Hezkuntzarekin eta zaintzarekin lotutako zerbitzu publikoen (haur eskolak, ikastetxeak, premiazkoak ez diren zerbitzu soziosanitarioak) funtzionamendurik eza edo funtzionamendu mugatua konpentsatzeko neurriak antolatzea, kontziliazio erantzukidea errazteko eta familien zaintza-lanaren gainkarga arintzeko, batez ere emakumeek egiten baitute lan hori.</p>	<p>COVID-19aren krisiaren ondorioz, zerbitzu publikoak emateari utzi zaio, hala nola hezkuntza-sektorearekin edo funtsezko edo premiazko zat jotzen ez diren esparru soziosanitarioko zerbitzuekin lotutakoak. Hezkuntza- eta laguntza-lan eskerga hori familiek hartu dute beren gain, eta, ustez, emakumeek. Funtsezkoa da lan-gainkarga hori arintzeko neurriak ezartzea (telelana, etxeko eta zaintzako lanak, etxetik ikasten laguntzea) eta egoera horrek emakumeen eta gizonen artean dauden desberdintasunak areagotzea saihestea.</p>
<p>12. Etxeetan konfinamendua aprobetxatzea berdintasunezko kultura sustatzeko, genero-estereotipoak baztertuz, tratu onak sustatuz eta haurrek eta gizonek etxeko lanetan eta zaintza-lanetan parte-hartze handiagoa izan dezaten sustatuz.</p>	<p>Garrantzitsua da konfinamendu-garaian etxeetan gertatzen ari denari arreta jartzea, eta familiak elkarrekin igarotzen ari diren denbora guztia aprobetxatzea berdintasunezko kultura eta tratu onak sustatzeko eta etxe askotan nagusi diren genero-estereotipoak eta -rolak desagerrarazteko. Konfinamenduak jende asko eraman du —batez ere gizonak— etxe bat kudeatzeak eta mendeko pertsonak eta gaixoak zaintzeak dakarren lan guztiaz jabetzera. Aukera paregabea da hori, orain eta etorkizunean, etxeko lanak eta zaintza-lanak gizonen eta emakumeen artean berdintasunez banatzea sustatzeko, eta haurrek eta gizonek dagokien zatia bete dezaten sustatzeko, horrela, emakumeek duten zama neurrigabe hori arintzeko.</p>

<p>13. Emakumeen eta gizonen presentzia eta parte-hartze orekatua eta genero-ikuspegia bermatzea erabakiak hartzeko eremuetan.</p>	<p>Emakumeek eta gizonen modu orekatuan parte hartu behar dute erabakiak hartzeko guneetan COVID-19aren aurrean erantzuteko eta berreskuratzeko ekimenei dagokienez, toki-, foru- edo autonomia-mailan. Begiraden aniztasunak emaitza hobekak ekarriko ditu eta azken erabakia aberastuko du. Gainera, emakumeen eta feministen erakundeak kontuan hartu behar dira, eta haien gaitasunak baliatu.</p>
<p>14. COVID-19aren aurrean berdintasun-politiken eta -erakundeen maila anitzeko erantzun koordinatua bermatzea.</p>	<p>Euskal Administrazio publikoaren hiru mailetako (Eusko Jaurlaritza, foru aldundiak eta udalak) berdintasunerako politikak, programak, organismoak eta organoak testuinguru berrira egokitu behar dira, eta erakundeen arteko erantzun koordinatua eman behar dute, COVID-19aren ondorioz hartzen diren neurriek epe labur, ertain eta luzean emakumeen eta gizonen berdintasunean eragin positiboa izan dezaten.</p>
<p>15. Etxe barruan eta kanpoan egiten diren etxeko eta zaintzako lanak sozialki eta ekonomikoki aitortzeko neurriak hartzea, erdigunean bizitzaren zaintza eta iraunkortasuna jarriko dituen eredu ekonomiko eta sozial baterantz eraldatzen laguntzeko.</p>	<p>COVID-19aren krisiak agerian utzi du pertsonen zaintzari eta laguntzari buruzko lanak ezinbestekoak direla bizitza mantentzeko. Pertsonen zaintza politika guztien erdigunean jartzeko paradigma-aldaketa hori sendotu egin behar da etorkizunean, horren arabera baita gure espeziearen eta munduaren iraunkortasuna</p>
<p>16. Erakundeek COVID-19ari ematen dioten erantzunean genero-ikuspegia txertatzea erraztuko duten espazioak, tresnak eta metodologiak sortzea.</p>	<p>Krisian esku hartzeko testuinguru horretan, beharrezkoa da erabakiak hartu behar dituenak eta gauzatu behar dituenak izatea bere zereginetan genero ikuspegia txertatzea erraztuko dioten espazioak, tresnak eta metodologiak.</p>
<p>17. COVID-19ari aurre egiteko hartutako neurriek emakume eta gizonengan duten eraginaren jarraipena egitea, bereziki, norbanako eta pertsona-talde zaugarrienei erreparatuta.</p>	<p>Funtsezkoa da COVID-19aren harira abian jartzen ari diren neurriek emakumeengan eta gizonengan duten eragina ezagutzea, berdintasunean izan ditzaketen ondorio negatiboak saihesteko eta positiboak indartzeko.</p>